

Med GPS blikk på 2015

2015 ble et ekstra travelt år for mange på grunn av Coop sitt oppkjøp av Ica. Fra tidlig vår hadde styringsgruppene, produsentorganisasjonene og vi som er ansatt i GPS, stort fokus på «rettferdig og riktig vareflyt». Nedenfor følger ikke en fullstendig oppsummering av 2015, men noen betraktninger fra «GPS-gutta», Bjørn, Bjarte, Arvid og Morten.

Tekst og foto:

GPS v/Bjørn Eidhammer, Arvid Laksesvela, Bjarte Åsbø og Morten N. Andersen.

Hva mener vi med «rettferdig og riktig vareflyt»? I mai visste vi at det trolig ikke var satt i gang produksjon av et større volum av grønnsaker og poteter i Norge enn det markedet hadde behov for i 2015 (og har behov for vinteren 2016). Kjedestrukturen endret seg, vareflyten ble påvirket og vi måtte ha fokus på å flytte varer. Dette både for å ta vare på produsenter som mistet avtaler etter at produksjon var igangsatt, og for å dekke opp behov og med det unngå unødvendig import. Videre for å påvirke til markedsbalanse og akseptable priser. Ble det «rettferdig og riktig vareflyt»? Tja, en ganske riktig konklusjon er vel at god innsats fra veldig mange, inkludert været, gjorde at vareflyten i 2015 gikk langt bedre enn fryktet.

På bildet ser vi lederne i de tre største produsentorganisasjonene i 2015; fra venstre Laurits Stokkeland fra Norgesgrønt, Fritjof Sandstad fra Nordgrønt og Anders R. Nordlund fra Gartnerhallen. De tre lederne hadde regelmessig og tett kontakt i hele 2015 for å bidra til «rettferdig og riktig vareflyt».

Vintersesongen 2015

- Generelt godt med norske grønnsaker i lagringssesongen og gjennomgående god lagringsevne. For mye kålrot; full markedsdekning til etter at ny kålrot kom i markedet.
- Stabile priser på alle produkter, men generelt vanskelig å oppnå målpris.
- Mye potet på lager pr 1. januar. GPS avsetningstiltak regulerte bort ca. 5000 tonn Asterix til stivelse. Salgsmessig var det stort fokus på norske poteter og salgsvolumet steg noe.

Dyrknings sesongen 2015

Agurk:

- God sesong både mht. volum og pris
- Stabil produksjon gjennom flere år gir god kontroll på utbudet

Tomat:

- Middels/god sesong mht. avling og pris
- Høy kvalitet på produktene når vi slipper lagringsperioder
- Overgangen til norsk tollperiode håndteres rimelig godt. Dette er et lagspill som fungerer godt med god og riktig informasjon

Tidligproduktene - friland

Våren var preget av lave temperaturer og mye nedbør over hele landet.

Alle tidligdistriktene ble av den grunn en til to uker forsinket i forhold til et normalår.

Lave temperaturer førte til moderate tilførsler og stabile priser på tidliggrønnsaker og tidligpoteter.

Bildet: Fra tidligvandring på Jæren 5. mai.

Sommer og høst - friland

Generelt greit marked, men salater og isbergsalat led under dårlig grillvær. Et annet unntak var blomkål der hovedsesongen ble preget av store mengder i markedet uten avtale, noe som førte til en produsentskapt priskrig. Mot slutten av året opplevde vi det samme for kålrot og delvis hodekål.

Den kjølige sommeren gav grunnlag for bekymring for avlingsnivået for lagringsgrønnsakene.

En varm høst og gode innhøstningsforhold rettet imidlertid opp mye. Landbruksdirektoratets lagertellinger pr 1. november viste gode avlinger for kålrot, løk og gulrot, normale avlinger for kål, rosenkål og selleri, men reduserte avlinger for purre og rotpersille.

Bildet: Fra avlingsundersøkelse gulrot i Trøndelag

Jordbær

Avling: store avlinger i de fleste distriktene, høyere enn på mange år, unntatt for Trøndelag, Møre og Romsdal der lave temperaturer og mye nedbør førte til lave avlinger

Kvalitet: meget god gjennom hele sesongen

Pris: lavere enn i 2014 pga. avlingsnivå.

Kommentarer ellers:

- Alle distriktene var ca. to uker forsinket
- Kjølig sommer med lave nattetemperaturer førte til lang sesong og god holdbarhet
- God sesong for tunell produksjonen
- Mye bær plukket til innfrysning

Bildet: Trond Nystuen, Nes H, var en av produsentene som hadde stor jordbæravling i 2015.

Bringebær

Avling: Trolig største avling noen gang, landet sett under ett

Pris: stabile priser, for lav pris når hoved-volumet ble omsatt.

Kommentarer ellers:

- Sein sesongstart, ca. to uker forsinket
- Totalt sett svært bra kvalitet på bringebæra
- Kjølig sommer med lave nattetemperaturer førte til lang sesong og god holdbarhet
- God sesong for produksjonen i tunell
- Mye bær plukket til innfrysning

Frukt

- Sært sein sesongstart pga. usedvanlig kald vår og forsommer.
- Totalt sett små avlinger, spesielt for kjernefrukt på Vestlandet
- En varm og fin høst reddet sesongen
- Stor mangel på norsk frukt i butikkene
- Prisbildet var bra

Importpriser 2015

Importprisene presset ikke svært mye ut over det «normale» i 2015, men dette varierer en del fra produkt til produkt. Det er likevel slik at importprisen (for de fleste produktene) legger lista for norsk pris, dvs. norsk pris = importpris + norskpreferanse (som varierer fra produkt til produkt).